

Uitvoeringsplan Ondermijning 2024-2025

Inleiding

In het vierde kwartaal van 2023 hebben de gemeenteraden van de BES-gemeenten het Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 (IVP) vastgesteld. Dit IVP kent vier speerpunten:

- Ondermijning
- Jongerenoverlast en -criminaliteit
- Zorg & Veiligheid
- Digitale Veiligheid

In het voorliggende uitvoeringsplan geven we aan op welke manier we de doelstellingen uit het IVP op het gebied van ondermijnende criminaliteit gaan verwezenlijken. Dit uitvoeringsplan is geschreven in samenwerking met vooral het basisteam van de politie. Ook andere ketenpartners (in- en extern) worden betrokken bij de uitvoering. Op deze samenwerking zal stevig geïnvesteerd worden. Het is van belang te realiseren dat de ene gemeente en/of ketenpartner verder is dan de ander en dat we elkaar aanvullen waar nodig. Samen werken we op BES-niveau maar uiteraard kan dit, gezien de lokale situatie, lokale aanpak, dynamiek en cultuur geen blauwdruk zijn voor individuele gemeenten. Wel zoeken we verbinding waar dat mogelijk is en meerwaarde heeft, zo wordt er tussen dit UVP en het UVP zorg en Veiligheid een link gelegd. Met name in de ketensamenwerking die goed moet aansluiten.

Het opstellen van dit UVP is gedaan door vijf gemeenten. Hiervoor zijn enkele sessies georganiseerd. De politie is betrokken geweest bij deze werksessies en heeft input geleverd. Bij de uitvoering van de plannen worden ook andere partijen betrokken. Hoewel dit UVP dus in nauwe samenwerking met de politie en OM is opgesteld, blijft het UVP een gemeentelijk plan. Waar in de tekst gesproken wordt over 'we' of 'wij' worden dan ook, net als in het IVP, de gemeentelijke organisaties bedoeld. Bij het opstellen van dit plan is zo veel als mogelijk ook aansluiting gezocht bij de thema's die geprioriteerd zijn in het Districtelijk Uitvoeringsplan.

Doelstellingen IVP

In het IVP zijn de volgende doelstellingen voor het thema Ondernijning opgenomen:

1. **Vergrote meldingsbereidheid bij inwoners, bedrijven en organisaties**
2. **Een sterke informatiepositie van de eigen organisatie en ketenpartners**
3. **Een weerbaar bestuur en organisatie**
4. **Eenduidig en BES-breed beleid**
5. **Gerichte aanpak van drugshandel en -productie, met een focus op jonge aanwas.**

In het gehele IVP is één van de belangrijkste doelgroepen de jongeren. Zij zijn oververtegenwoordigd in zowel de slachtoffer- als de dadergroep. Op deze doelgroep zetten we ook bij de aanpak van ondernijning in. Daarnaast hebben we ook aandacht voor andere doelgroepen zoals ondernemers en ouderen.

Acties en interventies per doelstelling

Hieronder volgen de geplande acties en interventies per doelstelling. Waar mogelijk dragen dezelfde acties bij aan verschillende doelstellingen, te denken valt aan het organiseren van een Veiligheidsdag. We bundelen dus verschillende doelstellingen in dezelfde acties. Integrale controles vergroten bijvoorbeeld zowel onze informatiepositie als die van onze ketenpartners, alsook de bereidheid van ondernemers om meldingen te doen.

1. **Vergroten meldingsbereidheid.**

Om het aantal meldingen te vergroten, moeten signalen en kenmerken van ondernijnde criminaliteit bekender worden in de samenleving. De kanalen voor het melden van signalen moeten duidelijk zijn, waarbij we specifiek wijzen op Meld Misdaad Anoniem, aangezien zowel de politie als de gemeenten hierbij zijn aangesloten.

Er wordt in 2024 een communicatieplan voor ondernijning op BES-niveau opgesteld waarin ook het onderdeel vergroten meldingsbereidheid heel nadrukkelijk aan de orde komt. Bij het opstellen van het communicatieplan wordt er gebruik gemaakt van reeds bestaande landelijke of regionale strategieën. In het plan wordt ingegaan op het kenbaar maken waar je kunt melden, het wegnemen van drempels om te melden en een toelichting op de opvolging van de melding.

Het communicatieplan omvat diverse benaderingen, waaronder doelgroepgerichte- en gebiedscommunicatie. Doelgroepgerichte communicatie informeert specifieke doelgroepen of gebieden over onze aanpak, zoals een persbericht over de sluiting van een drugspand. Door inwoners actief te betrekken en hen te attenderen op hun rol in de veiligheid van de gemeenschap, wordt een gevoel van gezamenlijke verantwoordelijkheid gecreëerd. Zo stimuleren we een meer proactieve en betrokken gemeenschap.

Individuele communicatie, zoals het Bibob-intakegesprek met ondernemers, en communicatie bij acties, via persberichten, benadrukken het bestaan van ondermijning en onze inzet. We versterken deze strategie met deelname aan Meld Misdaad Anoniem-campagnes en het delen van persberichten na succesvolle acties.

In nauwe samenwerking met de politie streven we ernaar om op passende wijze aandacht te hebben voor activiteiten waarbij we jongeren informeren over de potentiële gevolgen van ogenschijnlijk onschuldige hand- en spandiensten. Parallel hieraan richten we ons op het versterken van de relatie tussen jongeren en de politie door middel van positieve ontmoetingen, zoals in de wijk of bijvoorbeeld via voorlichting op scholen.

Met als doel bewustwording te vergroten en effectieve maatregelen te nemen, plannen we een bijeenkomst voor ondernemers, waarbij de focus ligt op hun directe omgeving en de specifieke rol die zij kunnen spelen in de aanpak van ondermijnende activiteiten. Door het benadrukken van hun rol wordt verwacht dat dit zal resulteren in een verhoogd aantal meldingen.

Daarnaast organiseren we jaarlijks de Week tegen Ondermijning, waarbij BES-brede integrale controles en een congres plaatsvinden. Deze week draagt aanzienlijk bij aan het vergroten van het bewustzijn en het effectief aanpakken van ondermijnende activiteiten. Tijdens deze week zullen er ook bijeenkomsten georganiseerd worden voor diverse doelgroepen in het kader van weerbaarheid. Onder het kopje “Weerbaar bestuur en organisatie” wordt hier meer informatie over gegeven.

Iedere gemeente organiseert lokaal een veiligheidsdag waarbij ketenpartners zich presenteren. Hierbij zal nadrukkelijk ook aandacht besteed worden aan Meld Misdaad Anoniem.

2. Sterke informatiepositie eigen organisatie en ketenpartners

In elke gemeente is een lokaal ondermijningsoverleg met ketenpartners opgezet dat regelmatig bij elkaar komt. Dit overleg heeft ook als doel om integrale casussen te bespreken en uit te diepen. We onderzoeken of de huidige opzet voldoet aan alle verwachtingen van de aanwezige ketenpartners en of het overleg moet worden uitgebreid met andere partners (in- of extern). De voorzitters van de lokale overleggen komen periodiek bijeen om gezamenlijke acties, zoals een integrale controle af te stemmen of ‘lessons learned’ uit te wisselen. Binnen dit overleg wordt ook afgestemd over de aanpak van ondermijning op BES-niveau.

Door het opzetten van gezamenlijke integrale controles bundelen we de krachten en middelen. Dit leidt tot een gedeelde en versterkte informatiepositie, waardoor de betrokken partijen/ ketenpartners beter kunnen anticiperen op mogelijke ondermijnende activiteiten. Hierdoor ontstaat een samenwerking waarbij de gecombineerde expertise en middelen van gemeenten in de regio optimaal worden benut.

Om te zorgen dat de informatiepositie wordt versterkt, wordt door alle BES-gemeenten gebruikt gemaakt van Meld Misdaad Anoniem. Meldingen leiden tot waardevolle informatie die ook weer bijdragen aan een betere informatiepositie.

3. Weerbaar bestuur en organisatie

Samen met HR brengen we het onderwerp 'integriteit' breder onder de aandacht in de organisaties.

Sinds 1 mei 2023 is voor specifieke functies, zoals buitengewoon opsporingsambtenaren en nieuwe gemeentelijke medewerkers binnen domeinen als openbare orde en veiligheid, Wet Bibob, ondermijning, informatievoorziening en toezicht, een verplichte VOG-P screening opgenomen in de geactualiseerde Regeling aanwijzing functies VOG-politiegegevens (VOG-P).

Van deze medewerkers wordt een hoog integriteitsniveau verwacht en zij hebben toegang tot gevoelige informatie bij de uitvoering van wettelijke taken, met nadruk op handhaving, openbare orde en integriteitsbeoordelingen. Het doel van de screening is het voorkomen van integriteitsschendingen, plegen van strafbare feiten in functie en beïnvloeding van het openbaar bestuur door ondermijnende criminaliteit. Alle BES-gemeenten implementeren de verplichte VOG-P voor nieuwe medewerkers in genoemde functies. Daarnaast wordt bezien hoe omgegaan wordt met screening van personeel dat al langer in dienst is in genoemde functies.

Om de kennis op het gebied van ondermijning BES-breed te versterken en om onszelf weerbaarder te maken, wordt gekeken naar gezamenlijke trainingen. De trainingen richten zich op bewustwording, omgaan met dilemma's rond regelgeving en handhaving van integriteit, en het ontwikkelen van waakzaamheid tegen benaderingen van onbetrouwbare partijen. Een uitgebreide training wordt verzorgd voor alle lagen binnen de organisatie, met als doel het herkennen en aanpakken van ondermijnende praktijken. Uitgangspunt is daar waar mogelijk deze sessies op BES-niveau centraal te organiseren.

Er worden BES-breed bewustwordingssessies voor de gemeenteraad en het college van B&W georganiseerd, waarbij de raad en het college worden ingelicht over hoe specifieke situaties hun rol en integriteit kunnen beïnvloeden. Hierbij worden dilemma-kaarten gebruikt om discussies te stimuleren, waarbij de samenwerking met een RIEC-trainer de effectiviteit verhoogt. Voor het Management Team ligt de focus op het belichten van bedrijfsprocessen en operationele aspecten. Hierbij wordt speciale aandacht besteed aan het screenen van medewerkers met toegang tot gevoelige informatie, het evalueren van medewerkerszichtbaarheid, het voeren van integriteitsgesprekken bij indiensttreding, en het identificeren van mogelijke kwetsbaarheden, met een specifieke focus op situaties waar het 'vier ogen' principe ontbreekt. Tevens staan er geplande structurele kennissessies op de agenda.

4. Eenduidig, BES-breed beleid en uitvoering Mensenhandel

De ondermijningsgerelateerde (beleids)stukken op het gebied van openbare orde en veiligheid van alle BES-gemeenten leggen we naast elkaar. Hierbij denken we aan het mensenhandelbeleid, het Bibob-beleid, art.13b Opiumwet-beleid, APV's en het daarin opgenomen sluitingsbeleid m.b.t. ondermijningsartikel. Zodra de inventarisatie van het beleid klaar is, plannen we in wanneer eventuele beleidsstukken op elkaar zijn afgestemd. Bij de inventarisatie wordt nadrukkelijk ook stilgestaan bij de implementatie van de 1^e en 2^e tranche van de Wet Bibob. De gemeente Bunschoten heeft aangegeven hierin een voortrekkersrol te willen vervullen. Het RIEC wordt eveneens hierbij betrokken en kan ondersteuning bieden door middel van expertise, zoals juridische en Bibob-specialisten, om zo de benodigde ondersteuning te verlenen.

We streven naar een zo uniform mogelijke bestuursrechtelijke aanpak binnen het basisteam BES en passen het bestuurlijk instrumentarium hierop aan. Daarnaast werken we aan de ontwikkeling van een duidelijk werkprotocol voor de lokale ondermijningsoverleggen. Hierin worden heldere risico-indicatoren en criteria voor het op- en afschalen van casuïstiek geformuleerd.

Het beleid Mensenhandel is eenduidig vastgesteld voor alle BES-gemeenten. In de uitvoering is de wens uitgesproken om hier ook gezamenlijk in op te trekken. Om die reden worden de vastgestelde uitvoeringsprogramma's Mensenhandel door de BES-gemeenten gezamenlijk opgepakt. Hierin dient ook aandacht te zijn voor de zorgcomponent.

5. Gerichte aanpak drughandel en -productie, met focus op jonge aanwas.

Ondermijnende criminaliteit heeft vaak zijn oorsprong in drughandel, -productie of mensenhandel, waarbij mogelijke criminele uitbuiting van jongeren een belangrijk onderdeel vormt. Alle geplande acties en interventies zijn daarom gericht op het terugdringen van deze fenomenen, met een specifieke focus op jongeren. Het belang van preventie wordt onderstreept door de erkenning dat bijeenkomsten op scholen een vroege bron van potentiële nieuwe aanwas zijn.

In 2024 bekijken we gezamenlijk wat we met alle partners (Gemeenten, Politie, RIEC, Halt) kunnen doen in communicatie op scholen. Hierbij ligt de focus op voorlichting aan jongeren, ouders en/of scholen om inzicht te verschaffen in de risico's van het starten van een criminele carrière. De voorlichtingsinitiatieven zijn gericht op zowel jongeren als eerstelijns professionals, met als doel bewustwording te creëren en preventieve maatregelen te stimuleren. Als mogelijke overweging wordt ook het implementeren van straatwaarde binnen ons basisteam overwogen. Voorlichtingsactiviteiten worden in overleg met collega's van Jeugd en Zorg en Veiligheid lokaal vormgegeven. De activiteiten vanuit Zorg en Veiligheid en ondermijning hebben een grote overlap. Vanuit Zorg en Veiligheid zullen vooral een preventief karakter hebben en de activiteiten vanuit Ondermijning zal er met name repressief geacteerd worden. Afhankelijk van aard en omvang van de problematiek wordt bepaald welke activiteit er georganiseerd zal worden. Reden hiervoor is het feit de problematiek niet overal even groot is.

	Q1 2024	Q2 2024	Q3 2024	Q4 2024	Q1 2025	Q2 2025	Q3 2025	Q4 2025
Gezamenlijk	Inventarisatie OOV-beleidsstukken Communicatieplan Ondernijning Opzet Implementatie 1e en 2e tranche Bibob	Week tegen de ondermijning Afstemming invoering VOG P met HRM Uitvoeringsprogramma Mensenhandel Het voorzetten van het periodiek overleg van lokale ondernijningsoverleggen		Trainingen weerbaarheid		Week tegen de ondermijning		
Baarn		Voorlichtingsactiviteit jonge aanwas Trainingen weerbaarheid College en gemeenteraad	Bijeenkomst vastgoedsector	Bijeenkomst ondernemers				Bijeenkomst ondernemers
Bunschoten		Voorlichtingsactiviteit jonge aanwas Veiligheidsdag		Bijeenkomst ondernemers				Bijeenkomst ondernemers
De Bilt	Bijeenkomst ondernemers		Voorlichtings-activiteit jonge aanwas		Bijeenkomst ondernemers			
Eemnes				Bijeenkomst ondernemers				
Soest	Bijeenkomst ondernemers		Voorlichtings-activiteit jonge aanwas		Bijeenkomst ondernemers			Bijeenkomst ondernemers

*Veiligheidsdag gemeente Baarn, Eemnes en de Bilt worden nog gepland

**De invulling van activiteiten voor 2025 wordt nog nader vormgegeven.